

tigt deri. Men den ærede Forslagsstillers egentlige Hensigt er vel deels ogsaa den at komme det tillivs, som han kalder, og som jeg vil kalde det lærde Raugsvæsen. Sa! der er Noget, som fortjener at kaldes det lærde Raugsvæsen. Der har været Tider, hvor det blomstrede langt stærkere end nu, ikke blot hos os, men i hele Europa, da den eneste Skole var Latinstolen, og ingen Dannelse kunde opnaaes uden gennem den. Men nu er det ganske anderledes; ved den stigende Oplysning er dette lærde Raugsvæsen brudt, idet Andre, som ikke have studeret, ere gaaede frem og praktisk og i stort Maal have viist, at det at have studeret ikke gjør Sagen klar. Men det, hvori den lærde Raugsaand egentlig bestaaer, er den Anskuelse, at det at have studeret skal som Saadant give Evne til at tænke og dømme rigtigt om enhver Sag, og at kun de, der have studeret, formaae dette. Det er den egentlige Betydning af det saakaldte lærde Raugsvæsen. Vil man bryde det, og dertil er jeg villig, saa kan man ganske vist gaae den Vej, som den ærede Forslagsstiller helst vilde gaae, nemlig at sørge for, at Ungen kommer til at studere, men man kan ogsaa gaae en anden Vej (Tscherning: Sa! ved at lade dem Alle studere!). Det var netop det, jeg vilde sige, kun paa en anden Maade, man bør nemlig sørge for, at Oplysningen kan blive udbredt i hele Landet, og at der kan vindes en grundig Underviisning ogsaa udenfor de latinske Skoler; men idet man sørger for, at dette kan skee, behøver man jo paa ingen Maade at nedlægge disse Skoler, idet man jo kan oprette andre ved Siden af, der syldbestigjøre det nævnte Krav. Dette skeer allerede nu i et saadant Omfang, at af alle de offentlige Skoler tilsammen udgjøre de latinske kun 14, et Antal, man vel neppe kan kalde for stort. Men dertil kommer, at det lærde Raugsvæsen ikke paa noget Sted er stærkere brudt end netop i de lærde Skoler. For at blive Lærer der, behøver man ikke at have taget nogen bestemt Examen. Det er saaledes ikke blot Theologer og Philologer, som finde Ansættelse der som Lærere, men ogsaa Polyteknikere, Landmaalere og Seminarister. — Dernæst skal jeg tillade mig at henvise til, hvad jeg sagde før, at ikke alle Elever i de lærde

Skoler lære Latin; omtrent Halvdelen læser ikke et Ord deraf, saa at det ogsaa i den Retning kan siges, at det egentlige lærde Raugsvæsen synes i høi Grad 'at være brudt i disse Skoler. Vil man det imidlertid tillivs, saa maa man vende sig et andet Sted hen, nemlig til Universitetet. Man bør da begynde med at udvide Udgangen til Landets Høiskole, saa at ikke blot de, der have lært Græsk og Latin, kunne blive optagne som akademiske Borgere, men overhovedet Enhver, der har et vist Maal af Kundskaber. Men derfor behøver man dog ikke at ophæve de latinske Skoler; man kan bryde dem de Privilegier, som man har givet dem, uden at deraf Følgen nødvendigviis maa være, at man hæver dem.

Jeg kan saaledes ikke tilraade at gaae den Vej, som den ærede Forslagsstiller har foreslaaet, men maa opfordre det høitærede Thing til at gaae den modsatte Vej. Da jeg imidlertid veed, at min Stemme veier overordentlig lidt ved Siden af den ærede Forslagsstillers, saa vil jeg tillade mig at gjøre nogle Bemærkninger med Hensyn til Lovforslagets Enkeltheder. — Jeg skal da først bemærke, at hele Forslaget jo egentlig indeholdes i den første Sætning af § 1, som siger, at Metropolitanstolen skal nedlægges fra Slutningen af Skoleaaret 1864. Dette er en mindre nøiagtig Udtryksmaade, der ligesaavel kan betyde Skoleaaret 1863—64 som Skoleaaret 1864—65. Det gjør imidlertid mindre til Sagen, thi naar Livet skal tages af den, kan den ligesaa godt døe et Aar før som senere. — I § 3 staaer der — idet den ærede Forslagsstiller er gaaet ud fra den Grundtanke, at de Disciple, som ere i Metropolitanstolen, ikke skulle lide Skade ved dens Nedlæggelse — at de, som have fri Skolegang, ved Skolens Ophør skulle beholde den, isald de træde ind i en anden af Statens Skoler — det er egentlig for Meget, thi den frie Skolegang er ikke en fast Gave, da den kun beholbes, forsaavidt Eleven vedbliver at gjøre sig værdig til den — og fremdeles, at de, isald de træde ind i en privat Skole, „skulle tildeles et aarligt Stipendium, saa høit som Metropolitanstolens Skolepenge“ — hvad der forekommer mig at være for Lidt i saa Tilfælde, thi det, de nyde ved Metropolitanstolen, er jo dog fri Underviisning, og kan